br. ... 10.

MINISTERSTWO SPRAW ZAGRANICZNYCH
DEPARTAMENT POLITYCZNO-EKONOMICZNY
WYDZIAŁ PRASOWY

Warszawa, 5 ... 1927

Przegląd Prasy Z.S.R.R. i emigracji rosyjskiej

TREŚĆ:

PRZEGLĄD PRASY ZSSR I EMIGRACJI ROSYJSKIEJ

Nr.1 Warszawa dn.5 października 27 r.

---

1. USTRÓJ PAŃSTWOWY I ADMINISTRACYJNY

PRAWA SOWIETÓW MIEJSCOWYCH

"POSLEDNIJA NOWOSTI" z dn.26/9 /Paryż, kierunek republikańsko-demokratyczny/ omawia dekret wszechrosyjskiego centralnego komitetu wykonawczego sowietów /WCIK/ i rady komisarzy ludowych rosyjskiej sowieckiej federacyjnej republiki socjalistycznej /RSFSR/ w dniach 25 lipca r.b. o rozszerzeniu funkcji sowietów miejscowych. Pismo twierdzi, że w ciągu dwuch miesięcy, które upłynęły od dnia ogłoszenia dekretu, władze administracyjne nie opracowały przepisów wykonawczych do tej ustawy wobec czego pozostaje ona narazie martwą literą. Omawiając cel dla którego ogłosił rząd RSFSR wspomniany wyżej dekret z dnia 25 lipca, pismo wspomina o trudnościach finansowych rządu sowieckiego i wypowiada przypuszczenie, iż w danym wypadku chodzi rządowi o obciążenie budżetów miejscowych drogą rozszerzenia praw sowietów miejskich i wiejskich. Wobec istnienia tego celu nie ma rozszerzenie praw sowietów miejscowych charakteru szczerej reformy demokratycznej.

2. ŻYCIE PARTYJNE.

XV ZJAZD PARTJI

"IZWIESTJA CIK SSSR" z dn. 27/9 ogłasza komunikat komitetu centralnego sowieckiej partji komunistycznej. Komunikat ten zawiera przepisy wyborów delegatów na XV zjazd partji, który odbyć się ma z okazji uroczystego obchodu 10-lecia rewolucji październikowej w Rosji. Według tych przepisów wybory delegatów odbyć się mają na okręgowych konferencjach partyjnych w tych miejscowościach ZSSR, gdzie dokonano nowego podziału administracyjnego na okręgi, oraz na konferencjach guberńjalnych w tych miejscowościach, gdzie tego podziału jeszcze nie dokonano. Delegaci mają być obierani według wskaźnika 1 od 1000 członków partji oraz 1 od 2000 kandydatów na członków partji. Delegaci, obierani przez kandydatów na członków partji, posiadają podczas zjazdu jedynie głos doradczy.

LISTY BYŁYCH OPOZYCJONISTÓW

"PRAWDA" z dn.27/9 ogłasza listy otwarte byłych członków ugrupowania opozycyjnego "osiemdziesięciu trzech" w sowieckiej partji komunistycznej Czumiczowa i Beradzego. W pierwszym z tych listów zeznaje Czumiczow, iż udział w akcji opozycyjnej rozpoczął w lipcu r.b., przyjmując udział w zebraniach nielegalnych opozycji, wstępując do nielegalnej "trójki" opozycyjnej, rozpowszechniając literaturę nielegalną wśród członków związku młodzieży komunistycznej, podpisując słynną odezwę "osiemdziesięciu trzech" oraz ostatni program opozycji i występując niejednokrotnie na zebraniach członków partji i związku młodzieży komunistycznej w obronie poglądów opozycyjnych. Obecnie zrzeka się Czumiczow wszelkiej łączności z opozycją i uznaje swe poglądy opozycyjne za błędne. List Beradzego zawiera oświadczenie o wycofaniu swego podpisu z odezwy "osiemdziesięciu trzech".

TAJNA DRUKARNIA OPOZYCJONISTÓW SOWIECKICH

"IZWIESTJA CIK ZSRR" z dn.29/9 ogłasza uchwałę prezydjum moskiewskiej komisji kontrolującej sowieckiej partji komunistycznej w sprawie tajnej drukarni ugrupowania opozycyjnego zwolenników Trockiego. Uchwała zawiera stwierdzenie istnienia tajnej drukarni opozycyjnej, prowadzonej przez 14 komunistów. Na czele tego ugrupowania stał polak Gierdowski, były wojskowy, członek partji od roku 1917. Z pomocą niejakiego Demjanowa nie należącego do partji komunistycznej wynajął Gierdowski mieszkanie w zaułku Wiszniakowskim w Moskwie i urządził w mieszkaniu tem tajną drukarnię. Niejacy Langer, Stepanowa, Szczerbakow i inni nie należący do partji komunistycznej trudnili się w tej drukarni odbijaniem tajnych dokumentów partyjnych i odezw opozycyjnych. Dziennikarz Włodzimierz Woro-

bjow, stary komunista, członek partji od roku 1914, kierował drukarnią pod względem technicznym. Komunista Ochotnikow, były wojskowy, pilnował drukarni, komunista Rebinowicz skradł w pewnej instytucji sowieckiej pozwolenie na kupno maszyny rotacyjnej i kupił dzięki temu maszynę tą dla tajnej drukarni, szereg innych komunistów wzięło udział w rozpowszechnianiu produkcji tej drukarni. W wyniku śledztwa skazała komisja 14 członków partji na wykluczenie z jej składu.

WYKLUCZENIE 12 OPOZYCJONISTÓW

"IZWIESTJA CIK ZSRR" z dn.30/9 ogłasza decyzję prezydjum centralnej komisji kontrolującej sowieckiej partji komunistycznej z dn. 29 września r.b. w sprawie 14 członków partji, których moskiewska okręgowa komisja kontrolująca wykluczyła z partji za udział w organizacji tajnej drukarni ugrupowania "trockistów". Centralna komisja kontrolująca partji zatwierdziła wykluczenie z partji w stosunku do 12-tu, co do 2 zaś ograniczyła się do udzielenia im nagany.

WYKLUCZENIE P.P.TROCKIEGO I VUJOVICA Z MIĘDZYNARODÓWKI KOMUNISTYCZNEJ

"PRAWDA" z dn. 1/10 ogłasza komunikat prezydjum komitetu wykonawczego międzynarodówki komunistycznej i międzynarodowej komisji kontrolującej w sprawie wykluczenia p.Trockiego i komunisty jugosłowiańskiego p.Vujovica z komitetu wykonawczego międzynarodówki komunistycznej. Komunikat powołuje się na poprzednie decyzje VIII plenum komitetu wykonawczego międzynarodówki, który zabronił w maju r.b. p.p.Trockiemu i Vujovicowi prowadzenie akcji opozycyjnej w ZSRR i upoważnił prezydjum komitetu wykonawczego międzynarodówki komunistycznej i centralną komisję kontrolującą do powzięcia decyzji o wykluczeniu wymienionych działaczów z międzynarodówki wrazie stwierdzenia dalszego udziału ich w akcji opozycji. Komunikat stwierdza następnie, że wbrew powziętym zobowiązaniom prowadziła opozycja dalszą akcję w celu utworzenia w ZSRR drugiej partji "trockistów" oraz w celu utworzenia IV międzynarodówki w porozumieniu z wykluczonemi z III międzynarodówki komunistycznemi ugrupowaniami opozycyjnemi we Francji i Niemczech. Komunikat oskarża opozycję o nawiązanie kontaktu z temi ugrupowaniami w chwili, kiedy państwu Sowietów grozi "interwencja imperjalistyczna" oraz o wciągnięcie jawnie przeciwsowieckich czynników i osób do walki z większością rządową sowieckiej partji komunistycznej. Komunikat podaje, że dnia 27-go września r.b. odbyło się posiedzenie prezydjum komitetu wykonawczego międzynarodówki komunistycznej, na którem p.p. Trocki i Vujovic oświadczyli, że dyscyplina partji komunistycznej ich nie obowiązuje. P.Trocki wystąpił również w obronie organizatorów wykrytej tajnej drukarni opozycyjnej p.p.Serebriakowa, Preobrażeńskiego i Szarowa, oświadczając, że działacze ci "są o dwie głowy wyżsi od tych, którzy nawołują do dyscypliny partyjnej, chcąc obronić w ten sposób własne przestępstwa". Wreszcie komunikat podaje, że decyzja o wykluczeniu p.p.Trockiego i Vujovica z komitetu wykonawczego międzynarodówki została powzięta przez prezydjum tego komitetu jednomyślnie.

PO WYKLUCZENIU P.P.TROCKIEGO I VUJOVICA Z MIĘDZYNARODÓWKI

IBIDEM, ogłasza artykuł wstępny zatytułowany "W obronie ustroju leninowskiego w partji". Artykuł ten omawia sprawę wykluczenia p.p.Trockiego i Vujovica z międzynarodówki komunistycznej oraz wykrycie tajnej drukarni opozycyjnej w Moskwie. Zdaniem pisma, przestępstwo, popełnione przez organizatorów tej drukarni w stosunku do partji, należy uważać za bez miary ciężkie. Artykuł oskarża przywódców opozycji o to, iż występują przeciwko ustrojowi partyjnemu, twórcą którego był Lenin, i oświadcza, że "partja nie pozwoli nikomu na zmianę tego ustroju".

TARCIA W PARTJI KOMUNISTYCZNEJ

"SLOWO" z dn. 30/9 /Ryga, pismo umiarkowano-prawicowe/ donosi, iż centralny komitet partji komunistycznej wydał nową instrukcję w sprawie wyborów delegatów na XV zjazd partji. Według tej instrukcji w zjeździe tym uczestniczyć będzie 400 delegatów z prawem

głosu decydującego i 120 z prawem głosu doradczego. Przed tem wszyscy członkowie centralnego komitetu wykonawczego sowietów, którzy nie byli wybrani na zjazd jako delegaci, brali w nim udział z prawem głosu doradczego; obecnie zaś nie będą oni dopuszczeni na zjazd. W ten sposób, jeżeli Trocki, Zinowjew lub inni opozycjoniści nie będą wybrani przez jakiekolwiek organizacje komunistyczne, nie będą brali udziału w zjeździe.

PO WYKLUCZENIU P.TROCKIEGO Z MIĘDZYNARODÓWKI KOMUNISTYCZNEJ

"RUL" z dn. 4/10 /Berlin, pismo demokratyczne/ donosi, iż organizacje leningradzka, charkowska, kijowska i odeska sowieckiej partji komunistycznej zwróciły się do komitetu centralnego partji z prośbą o natychmiastowe zwołanie plenum komitetu centralnego w celu rozstrzygnięcia kwestji ewentualnego wykluczenia p.p.Trockiego i Zinowjewa z liczby członków tego komitetu. Wyżej wymienione organizacje partyjne wypowiadają się za natychmiastowem wykluczeniem p.p.Trockiego i Zinowjewa z komitetu centralnego.

"RUL" podaje również, że członkowie opozycji sowieckiej partji komunistycznej opracowali obszerną deklarację, zawierającą krytykę polityki rządu sowieckiego oraz własny program działania. Deklaracja ta ma być ogłoszona na XV zjeździe partji. Obecnie zbierają członkowie opozycji podpisy na tym dokumencie. Liczba tych podpisów sięgnąć ma 15 tysięcy. Zwolennicy opozycji sądzą, że liczba ta zmusi komitet centralny partji do zastanowienia się nad możliwością wykluczenia takiej liczby osób z partji. Akcja opozycji rozwija się szczególniej na Dalekim Wschodzie, gdzie jej przywódcą jest p.Charytonow. Opozycjoniści wysuwają kandydaturę zamieszkałego obecnie w Omsku wybitnego opozycjonisty p.Smiłgi na stanowisko prezesa komitetu rewolucyjnego sowietów na Dalekim wschodzie rosyjskim.

KOMUNIŚCI A POŻYCZKA PAŃSTWOWA

"IZWIESTJA CIK ZSRR" z dn. 29/9 ogłasza wywiad z sekretarzem centralnej komisji kontrolującej sowieckiej partji komunistycznej Jarosławskim w sprawie udziału komunistów w kupnie obligacji sowieckiej pożyczki industrjalizacyjnej. Odpowiadając na postawione mu pytania Jarosławski oświadczył, że komunista nie tylko ma prawo, lecz powinien lokować swe oszczędności w papierach państwowych i w sowieckich kasach oszczędności. Etyka partyjna ogranicza jedynie prawo komunisty do rozporządzania wygraną w loterjach państwowych. Suma wygranej powyżej 1 tysiąca rubli należy nie do członka partji, lecz do całej organizacji i powinna być wykorzystana zgodnie z decyzją miejscowej partyjnej komisji kontrolującej.

3. SPRAWY NARODOWOŚCIOWE.

BIAŁORUSIZACJA URZĘDÓW NA BIAŁORUSI SOWIECKIEJ

"IZWIESTJA CIK ZSRR" z dn. 29/9 donosi, z Mińska, że białorusizacja wszystkich komisarjatów ludowych sowieckiej republiki białoruskiej została obecnie zakończona. Białorusizacja sowietów okręgowych, dzielnicowych i wiejskich została dokonana w 85%, białorusizacja instytucyj gospodarczych i spółdzielczych - w 70%. Całkowita białorusizacja administracji sowieckiej w republice białoruskiej zakończona będzie w lipcu 1928 roku. Jednocześnie przeprowadzana jest białorusizacja oddziałów narodowościowych białoruskich w armji czerwonej. W składzie słuchaczów szkoły wojskowej im. centralnego komitetu wykonawczego sowietów białoruskich, białorusini stanowią 75%.

ZMIANY W BASZKIRSKIEJ REPUBLICE AUTONOMICZNEJ

IBIDEM z dn. 30/9 donosi, że prezydjum centralnego komitetu wykonawczego sowietów rosyjskiej sowieckiej republiki federacyjnej /"WCIK RSFSR"/ uchwalił organizację jednej gminy Czuwaszskiej i jednej gminy Tatarskiej w okręgu Sterlitamaskim w Baszkirskiej sowieckiej republice autonomicznej.

4. ŻYCIE GOSPODARCZE.

RZĄD ZSRR A KAPITAŁ PRYWATNY
"IZWIESTJA CIK ZSRR" z dn. 28/9 donosi, że kilku reprezentantów sfer kupieckich i przemysłowych w Moskwie zwróciło się do prezesa komitetu giełdowego w Moskwie Małyszewa z propozycją poparcia rządu sowieckiego w rozpowszechnieniu obligacji "pożyczki industrjalizacyjnej" wśród kupców, rzemieślników i t.p. Dnia 26/9 odbyła się w Moskwie pod przewodnictwem Małyszewa narada w tej sprawie, w której wzięli udział tacy przedstawiciele kapitału prywatnego jak A.Paramonow, I.Sytin, Sieniebołow, Drabkin, Mandel, Tretjakow i inni. Uchwalono utworzenie specjalnej komisji, która pracować ma nad rozpowszechnieniem obligacji pożyczki w kontakcie z komitetem giełdowym w Moskwie.

SYSTEM PLANOWY GOSPODARKI W ZSRR
"RUL" z dn. 28/9 /Berlin, kierunek demokratyczny/ omawia w artykule wstępnym stosowany przez rząd ZSRR system gospodarki planowej i twierdzi, że system ten oparty jest na danych nieścisłych i częstokroć niesprawdzonych. Zdaniem pisma system ten bez względu na kierunek sowieckiej polityki gospodarczej szkodzi gospodarce sowieckiej, obecny zaś kierunek polityki ZSRR potęguje tę szkodę.

SPRAWY KOLEJOWE W ZSRR
"IZWIESTJA CIK ZSRR" z dn. 30/9 ogłasza wywiad z komisarzem ludowym kolei Rudzutakiem. W wywiadzie tym Rudzutak oświadczył, że rząd ZSRR postanowił poczynić w roku 1928 poważne inwestycje w kolejnictwie sowieckiem. W tym celu projektowana jest emisja specjalnej pożyczki kolejowej w wysokości 60 miljonów rubli. Pożyczka ta pozwoli wykończyć budowę kolei Turkiestańsko-Syberyjskiej oraz rozszerzyć węzły kolejowe w Moskwie, Charkowie i Rostowie nad Donem. Dzięki zastosowaniu szeregu oszczędności w gospodarce kolejowej, przewidywany jest rozwój transportu kolejowego o 14% w roku 1928 w porównaniu z rokiem bieżącym. Rozwój ten nie pociągnie dla kolei sowieckich żadnych dodatkowych wydatków eksploatacyjnych.

CELE POLITYKI GOSPODARCZEJ W ZSRR
"PRAWDA" z dn. 1/10 omawia w artykule p.Meżłauka cele polityki gospodarczej ZSRR. Pismo wskazuje, że pierwszym celem powinna być racjonalizacja produkcji przemysłu sowieckiego, drugim zaś - obniżenie kosztów produkcji. Obydwa te cele posiadają, zdaniem autora artykułu, znaczenie nie tylko, jako takie, lecz również jako "krok w kierunku socjalizmu".

5. POLITYKA SOCJALNA I ZAWODOWA.

REFORMA ROLNA W KIRGIZSTANIE
"PRAWDA" z dn. 27/9 donosi z Taszkientu, że w najbliższym czasie rozpocząć się ma w Kirgizstanie południowym przeprowadzenie reformy rolnej. Reforma ta polegać ma na konfiskacie majątków szlachty tubylczej, t.zw. "bajów" i "manapów" i na rozparcelowaniu tych majątków wśród kirgiskiej ludności włościańskiej. Wobec tego, że parcelacja ta nie zaspokoi wszystkich potrzeb ludności tubylczej, projektowane są prace irygacyjne na przestrzeni 12 tysięcy hektarów. Prace te jednak nie będą rozpoczęte przed końcem roku bieżącego.

7. STOSUNEK EMIGRACJI DO ZSRR.

ZAGADNIENIE EWOLUCJI I REWOLUCJI W ŻYCIU ROSYJSKIM
"ROSSIJA" z dn. 24/9 /Paryż, pismo pod redakcją prof.P.B.Struwe/ pisze, że przed emigracją rosyjską powstaje obecnie zagadnienie jej stosunku do ZSRR. Powstaje pytanie, czy emigracja ma oczekiwać spokojnie na przemianę w życiu sowieckiem, czy też działać w celu zmiany istniejącego stanu rzeczy drogą przemocy. Jako na zwolenników pierwszego kierunku wskazuje "ROSSIJA" na koła republikańsko-demokratyczne i eurazyjskie w emigracji rosyjskiej. Ze swej strony zaś

./.

wypowiada się "ROSSIJA" bez zastrzeżeń za obaleniem rządu sowieckiego drogą kontr-rewolucji zbrojnej.

"BORBA ZA ROSSIJU" z dn. 24/9 /Paryż, kierunek umiarkowano-demokratyczny i wyraźnie przeciwsowiecki/ zajmuje się w artykule wstępnym zagadnieniem oparcia walki politycznej z rządem sowieckim na czynnikach, znajdujących się na terytorjum sowieckiem. Pismo uznaje, że w dzisiejszych warunkach życia politycznego jedynie zorganizowane ugrupowania społeczne liczyć mogą na sukces w walce politycznej. Wobec tego armja czerwona odegrać może w życiu rosyjskim znaczną rolę. Walka zbrojna nie jest jednak jedyną metodą walki politycznej. W obecnych warunkach jedynie zwięzłe nieliczne kółka stosować mogą z powodzeniem metodę walki zbrojnej i teroru. Szerokie warstwy społeczne posiadają jednak obowiązek wytwarzania nastrojów, sprzyjających powstawaniu takich kółek i zastosowaniu powyższych metod walki.

W SPRAWIE WYDALENIA MONARCHISTOW ROSYJSKICH Z FINLANDJI

"SIEGODNIA" z dn. 30/9 /Ryga, pismo demokratyczne/ zamieszcza artykuł swego redaktora naczelnego znanego publicysty M.Ganfmana w sprawie wydalenia emigrantów rosyjskich z Finlandji. Pismo twierdzi, że wydalenie to, które jest skutkiem procesu terorystów monarchistycznych w Leningradzie, nastąpiło jako pewna część,zgóry uplanowanej kampanji rządu ZSRR, obliczono na osiągnięcie pewnych celów propagandowych. Wskazując na los oficera angielskiego kpt.Reilly i obywatela finlandzkiego płk.Elwengrena, pismo twierdzi, że w niektórych wypadkach obywa się rząd ZSRR bez procesów sądowych, rozstrzeliwując swe ofiary w GPU. Wobec tego wszystkiego, żądania rządu ZSRR nie mogą być dla państw kulturalnych podstawą dla represji przeciwko emigracji rosyjskiej. Pismo wyraża zdziwienie, iż rząd socjalistyczny Finlandji, który w swoim czasie w nocie do rządu ZSRR z okazji rozstrzelania płk.Elwengrena w Moskwie dał należytą ocenę metod sądownictwa sowieckiego, obecnie wykonał żądania sowieckie i wydalił monarchistów rosyjskich z Finlandji.

8. SPRAWY KOSCIELNE.

ORĘDZIE SOBORU BISKUPOW CERKWI ROSYJSKIEJ NA EMIGRACJI

"NOWOJE WREMIA" z dn. 27/9 /Białogród, pismo monarchistyczne zwolenników w.ks. Mikołaja Mikołajewicza/ ogłasza list pasterski soboru biskupów rosyjskiej prawosławnej cerkwi na emigracji. List podpisany jest przez prezesa soboru, metropolitę Antonjusza, przez arcybiskupów Teofana i Serafima oraz przez 7 biskupów, i zawiera komentarze do ogłoszonej w Moskwie odezwy metropolity prawosławnego Sergjusza - tymczasowego zwierzchnika cerkwi prawosławnej w Rosji. Autorzy listu polemizują z poglądami metropolity Sergjusza i ogłaszają uchwałę soborów biskupów rosyjskich na emigracji o zerwaniu stosunków administracyjnych z władzą cerkiewną w Moskwie wobec jej podporządkowania się ateistycznemu rządowi sowieckiemu. Zerwanie to polegać ma na podporządkowaniu się cerkwi rosyjskiej na emigracji władzy soboru biskupów i synodu prawosławnego w Sremskich Karłowcach w Jugosławji. Samodzielność ta nie ma oznaczać ogłoszenia autokefalji cerkwi rosyjskiej na emigracji i ma jedynie zwolnić metropolitę Sergjusza i władzę cerkiewną w ZSRR ze wszelkiej odpowiedzialności za działalność duchowieństwa rosyjskiego na emigracji. Wykluczenie duchowieństwa emigracyjnego ze składu kleru cerkwi rosyjskiej, o ile nastąpi zgodnie z zapowiedzią odezwy metropolity Sergjusza, będzie, zdaniem autorów listu pasterskiego, aktem sprzecznym z kanonami Kościoła wschodniego. Końcowy ustęp listu zawiera odmowę złożenia wymaganej przez metropolitę Sergjusza deklaracji o bezwzględnej lojalności duchowieństwa prawosławnego na emigracji w stosunku do rządu ZSRR.